

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-62. Rokopisov ne vračamo. Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11352.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, ponedeljek 25. novembra 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Ne ovirajte podjetnosti!

Zelo zgrešeno je mnenje, da bi bili gospodarski krogi nasprotni poseganju države v gospodarsko življenje. Vsi uvidevni, pošteni, solidni in nacionalni gospodarski ljudje uvidevajo, da sedanje izredne razmere nalagajo državi izredne naloge in da ne more danes vladati v gospodarskem življenju tako neomejena svoboda kakor v normalnih časih. Tudi gospodarski ljudje priznavajo državi naloge, da skrbi za ravnovesje v gospodarskem življenju in da ne dopušča, da bi kdo sedanje razmere izkoriščal zaradi dobičkarstva na škodo celote. Gospodarski ljudje zato tudi ne ugovarjajo načelno temu, če skuša država dirigirati gospodarstvo, da bi to čim bolj služilo državnim potrebam, temveč so nasprotno pripravljeni pri tem aktivno sodelovati in pripomoči, da bo država to svojo nalogo čim bolj zadovoljivo izvedla.

Nikakor pa ne sme državno poseganje v gospodarstvo povzročati ovir zasebnemu gospodarstvu in onemogočati njegovo uspešno udejstvovanje. Treba vendar upoštevati, da je to zasebno gospodarstvo skozi desetletja zelo dobro učinkovalo in da tako glede nabave ko tudi razdelitve blaga opravlja svoje delo v splošno zadovoljstvo ter da gre ravno zasebni iniciativi glavna zasluga za naš gospodarski napredek. Kje bi bila še danes industrializacija dežele, kje njena elektrifikacija, če ne bi bilo zasebne iniciative? In naša zunanja trgovina nikdar ne bi dosegala takšnih rezultatov, kakor jih je dosegala, če ne bi bila zasebna iniciativa v zunanji trgovini tako aktivna.

Nemodro bi bilo zato, če bi država posegala v gospodarstvo na način, da bi zasebna podjetnost padla. Nemodro v dvojnem oziru! Ker na eni strani bi država izgubila dobre sodelavce, ki jih nujno potrebuje, na drugi strani pa so izdatki države zaradi napetih razmer silno narasli, da jih more kriti le potencirano delujoče gospodarstvo. Čisto nemogoče pa je doseči tako povečano delovanje gospodarstva, če je zasebno gospodarstvo ovirano.

Ni treba si vendar delati nobenih iluzij. Dirigirano gospodarstvo more država sama uspešno voditi le, če ima na razpolago dobro delujoč upravni aparat. Naš upravni aparat ima morda vse polno dobrih lastnosti, vendar pa je gotovo, da nima teh izkušenj in te elastičnosti, da bi mogel sam pravilno reševati gospodarska vprašanja. Resničnost tega je izkušnja le preveč dokazala. Baš te dni smo doživeli, ko je premalo preudarjen predpis povzročil, da je na stal ves lesni izvoz in da je na stotine za izvoz naloženih vagonov obstalo na progi, in to v času, ko tako silno primanjkuje vagonov, ko bi se moral izkoristiti vsak vagon. Niso še vsi zainteresirani prečitali nove navedbe, ko se je že moralo njeno izvrševanje odložiti.

Če se hoče voditi dirigirano gospodarstvo uspešno, potem se mora voditi tako, da ljudje dobe zupanje v one, ki vodijo to gospodarstvo. Ljudje morajo imeti vero, da je vse to, kar se odredi, res nujno potrebno in v danih razmerah najboljša, kar se sploh

more odrediti. Kakor pa ravnokar tu navedeni primer dokazuje, pri nas ljudje te vere ne morejo dobiti, ker vidijo, kako se komaj izdane uredbe in navedbe morajo takoj popravljati. Dirigirano gospodarstvo more zato pri nas dobiti avtoriteto le, če se združijo v vodstvu tega gospodarstva vse konstruktivne gospodarske sile,

če se doseže, da država čim bolj sodeluje z zasebno iniciativo in če se more čim bolj opirati na zasebno podjetnost. Le na ta način se more povečati proizvodnja, le na ta način uspešneje urediti razdelitev blaga in le na ta način se morejo bolj racionalno izkoristiti sile našega narodnega gospodarstva.

Naj država pazi na to, da je danes gospodarstvo čim bolj v službi celote, naj država prepoveduje vsako dobičkarstvo na račun celote, naj država skrbi, da bodo tudi najbolj revni sloji imeli svojo eksistenco, toda naj ne zavira zasebnega gospodarstva, ker to oviranje ni niti potrebno niti koristno.

rekeja. Proti odloku direkcije ima izvoznik pravico pritožbe na ministrstvo za trgovino in industrijo v roku 15 dni po prejemu sporočila odloka. Pritožbe se vlagajo po direkciji. Trgovinski minister definitivno odloči o prošnji za registracijo po zaslišanju direkcije.

Odloke na prošnje za registracijo novih izvoznikov izdaja direkcija po zaslišanju pristojne izvoznike zajednice ali zveze.

Prijave za registracijo se sprejemajo dvakrat na leto, in sicer v oktobru in aprilu. Prijave za registracijo se sprejemajo od dneva uveljavljanja te navedbe izjemno do konca januarja 1941.

Po poteku vsakega koledarskega leta mora direkcija izvesti revizijo registracij ter izbrisati iz registra one izvoznike, ki v zadnjih dveh letih niso izvažali ali ki niso prijavili za izvoz blaga v protivrednosti petih vagonov mehkega rezanega lesa.

Nova podjetja, registrirana v smislu čl. 7. te navedbe, se črtajo iz registra tudi tedaj, če v teku leta (od dneva registracije) ne izvozijo minimalne količine gozdnih proizvodov, predvidene v tem členu. V tem primeru izgubi izvoznik vso kavejco.

Za izvoz gozdnih proizvodov registriran izvoznik mora pri direkciji vplačati kavejco v višini 50.000 dinarjev. Kavejca se plača v gotovini, v državnih vrednostnih papirjih (po dnevnem borznem tečaju) ali v vložnih knjižicah onih denarnih zavodov, katerih obveznosti so zajamčene od države ali neke samoupravne edinice.

Za nova podjetja se mora plačati dvojna kavejca.

Registracija preneha s črtanjem izvoznika iz registra:

a) kadar izvoznik preneha poslovati ali kadar ugasne dovolilo ali pooblastilo za opravljanje obrta,

b) kadar izvoznik da direkciji pismo izjavo, da hoče biti črtan iz registra izvoznikov,

c) če se obsodi izvoznik na črtanje iz registra v smislu čl. 8. te navedbe.

Kdo bo smel izvažati les?

Načrt o pogojih za registracijo lesnih izvoznikov

Po novi uredbi o kontroli lesnega izvoza bo smela izvažati les samo tvrdka ali trgovec, ki je vpisan v register lesnih izvoznikov. Zato je največje važnosti za slehernega lesnega trgovca načrt, ki ga je izdelala direkcija za zunanjo trgovino o pogojih za registracijo lesnih izvoznikov. Vsak lesni izvoznik naj načrt natančno prečita in pošlje svoje pripombe Osrednjemu lesnemu odseku pri Zvezi trgovskih združenj, da se pravočasno prepreči, da bi se sprejele določbe, ki bi bile v škodo lesnim izvoznikom. Načrt, ki je bil izdelan v direkciji za zunanjo trgovino, se glasi:

Register izvoznikov gozdnih proizvodov se bo vodil po skupinah, ki so:

za les (tar. post. 91, 93, 94 in 95),
lesne izdelke (tar. post. 92, 422 do 435, ex 228, ex 230, ex 255, ex 256 in ex 441 uvoz. car. tarife),
gozdne proizvode (tar. post. 97 do 102 uvoz. car. tarife).

Podjetje, ki je registrirano za izvoz enega ali več proizvodov, si pridobi pravico do registracije tudi za izvoz proizvodov gozdarstva, če jih proizvaja kot postranske predmete v lastni proizvodnji onega proizvoda, za čigar izvoz je registrirano.

Registracija velja za vse države izvoza.

Gozdne proizvode smejo izvažati samo registrirani izvozniki

Podjetja — pridobitna in združna — ki hočejo izvažati gozdne proizvode, morajo vložiti na Direkcijo (za zunanjo trgovino) oz. na od direkcije pooblaščenega organa prošnjo za vpis v register izvoznikov gozdnih proizvodov.

I. Kot pridobitno podjetje za izvoz gozdnih proizvodov se bo registriral oni proizvajalec-izvoznik ali trgovec-izvoznik:

a) ki je protokoliran za izvoz gozdnih proizvodov,
b) ki je včlanjen v eni obstoječih prisilnih organizacij oz. v trgovinski ali industrijski zbornici svojega območja,

c) ki nepretrgoma izvažal gozdne proizvode v zadnjih treh letih (od 1937. do 1939.),

č) ki je v enem zadnjih treh let dosegel spodaj naznačeno minimalno proizvodnjo ali izvoz:

pri stavbenem lesu, okroglem minimalni izvoz 2000 kub. metrov, pri stavbenem lesu, tesanem ali žaganem minimalno proizvodnjo 1500 kub. metrov,

ali minimalni izvoz 2000 kub. m, pri ogrevnem, celuloznem ali jamskem lesu minimalni izvoz 2000 ton,

pri oglju minimalni izvoz 1 tisoč ton,

pri brzojavnih ali telefonskih in

podobnih drogih minimalni izvoz 2500 kosov,

pri železniških pragih minimalni izvoz 5000 kosov,

pri kretniških in mostovnih zgradbah minimalni izvoz 1500 kub. metrov,

pri zabojnih delih minimalno proizvodnjo 1500 kub. metrov, ali minimalni izvoz 2000 kub. m, pri sodnih delih minimalni izvoz 10.000 dog,

pri ostalih gozdnih proizvodih minimalni izvoz v vrednosti, katere koli prej označene količine na dan uveljavljanja te navedbe.

Prošnji za registracijo morajo podjetja priložiti naslednje dokumente:

a) dovolilo za obratovanje,
b) izpisek iz trgovinskega registra,

c) davčno potrdilo o plačanem davku v zadnjih šestih mesecih,

č) potrdilo, da ni pod konkurzom ali v prisilni poravnavi,

d) potrdilo pristojnega državnega tožila, da lastniki oz. poslovodje podjetja niso bili obsojeni na izgubo častnih pravic ter za prestopke po §§ 91.—153., 167. do 203, 214. do 241., 269. do 289. in 314. do 383. kazenskega zakona,

e) od podjetja overjen prepis kontrolnika izvoznikov, predpisane s pravilnikom za promet z devizami in valutami, in sicer za leta 1937. do 1940.,

f) kratak opis delavnosti podjetja od njegove ustanovitve, ki naj vsebuje:

1. vse spremembe glede lastništva in vodstva podjetja od njegove ustanovitve,

2. podatke o finančnih sredstvih, s katerimi dela podjetje (če je tuji kapital — njegovo višino in njegov izvor),

3. doseženo proizvodnjo po vrstah proizvodov v letih 1937. do 1940.,

4. doseženi izvoz po vrstah gozdnih proizvodov v letih 1937. do 1940.,

5. podatke o proizvodni kapaciteti podjetja s kratkim opisom naprav, s katerimi razpolaga.

Pridobitna podjetja, ki ne izpolnjujejo gornjih pogojev glede trajanja in rezultata proizvodnje ali izvoznike delavnosti, morajo vložiti prošnjo za registracijo kot nova podjetja ter morajo namesto prej navedenih izpolnjevati naslednje pogoje:

a) njih lastniki oz. poslovodje so morali dovršiti najmanj 4 razrede meščanske ali nje enake šole,

b) njih lastniki oz. poslovodje so morali biti v zadnjih petih letih neprestano aktivni v izvozu gozdnih proizvodov, za katere se hočejo registrirati,

c) morajo se zavezati, da bodo v prvem letu od dneva registracije izvozili minimalno količino, predvideno po tem členu za stara podjetja.

II. Kot združno podjetje za izvoz gozdnih proizvodov se bodo zaregirale one zadrage:

a) ki imajo v svojih pravilih izrečno navedeno, da so zadrage malih proizvajalcev gozdnih proizvodov,

b) ki združujejo maloprodajalce, katerih glavni poklic je gozdna proizvodnja,

c) ki so v letih 1938. do 1940. proizvedle ali izvozile minimalno količino, predvideno v tem členu za stara pridobitna podjetja ali če niso, če prevzamejo zavezo, da bodo v prvem letu po registraciji izvršile to minimalno količino.

Prošnji za registracijo zadrage se mora priložiti:

a) potrdilo o protokolaciji z enim izvidom pravil,

b) potrdilo poslovne (revizijske) zadrage zveze o članstvu zadrage,

c) poročilo o dosedanjem izvoznem poslovanju zadrage,

č) seznam svojih članov z označbo vrst in količin gozdnih proizvodov, ki jih normalno proizvajajo ter opis proizvodnih oprem, ki jih imajo člani,

d) od zadrage potrjeni prepis kontrolnika izvoznikov, predpisane s pravilnikom o prometu z devizami in valutami, in sicer za leta 1938. do 1940.

Zadrage se registrirajo po njih revizijski (poslovni) zvezi.

Odlok o registraciji izdaja di-

Pripombe Osrednjega lesnega odseka

K temu načrtu o registriranju lesnih izvoznikov je Osrednji lesni odsek pri Zvezi trg. združenj poslal naslednjo izjavo:

Osrednji lesni odsek Zveze trgovskih združenj v Ljubljani sporoča ugledni direkciji svoje stališče glede določitve pojma izvoznika lesa za dosedanje izvoznike lesa za registracijo izvoznikov lesa pri Direkciji v zvezi z ustanovitvijo izvoznikov zajednic po uredbi o kontroli zunanje trgovine.

Stališče direkcije na seji lesnega gospodarstva dne 8. in 9. oktobra v Beogradu, da se dovoli registracija pri direkciji in s to izvoz lesa le onim dosedanjim izvoznikom lesa, ki so v enem izmed zadnjih treh let izvozili vsaj 2.500 kub. metrov lesa, je za lesno trgovino v Sloveniji popolnoma nesprejemljivo.

S tako določitvijo pojma izvoznika lesa bi bilo v Sloveniji prizadetih 40 odstotkov izvoznikov lesa, ki so leta in leta stalno izvažali, morda v prejšnjih letih tudi v mnogo večjih količinah. Upoštevati je treba, da lesna trgovina v Sloveniji šele sedaj ozdravlja od strahotne krize, v katero je zašla brez svoje krivde. Ruski dumping na lesnem tržišču, sankcije proti

Italiji in nato devalvacija lire so povzročili, da je naša mala narodna lesna trgovina in industrija izgubila v teh letih pol milijarde kapitala. Kljub tej izgubi naši izvozniki niso klonili in so dalje izvažali, čeprav - radi izgubljenega kapitala - v manjših količinah. Ti izvozniki imajo dragocene, preizkušene, na medsebojnem zaupanju sonečje trgovske zveze v uvozniki lesa izven Jugoslavije. Velika napaka bi bila, če bi se te zveze porušile.

Odsek dalje ugotavlja, da je 90 odstotkov lesne trgovine v narodnih rokah. Slovenija je na zelo izpostavljenem mestu, ker meji kar na tri države. Z izključitvijo velikega števila naših domačih izvoznikov, bi se zelo ojačal vpliv tujdk, ki delajo s tujim kapitalom.

Z izločitvijo manjših izvoznikov bi bila prizadeta zlasti domači srednji in mali kapital, podpiral bi se pa velekapital, ki je žal skoro izključno tujega izvora. Odsek smatra, da podpiranje takega velekapitala ne more biti v programu kraljevske vlade.

Zaradi vsega tega predlaga Osrednji lesni odsek Zveze, da direkcija glede pojma izvoznika lesa določi v uredbi o ustanovitvi

**zajednic izvoznikov, da se prepu-
sti obstoječim lesnim organizaci-
jam, da predložijo pokrajinski za-
jednici, kdo naj bo tudi v bodoče
izvoznik. Merilo za lesno organi-
zacijo bo dosedanje udejstvovanje
izvoznika, njegova trgovska mora-
la in izpolnitev vseh zakonskih
predpisov.**

Lesne organizacije svoje člane
najbolj poznajo; zaradi tega more-
jo upravičeno predlagati, kdo naj
bo še nadalje izvoznik. Proti ne-
negativnemu predlogu organizacije
more imeti izvoznik pravico pri-
tožbe na Direkcijo.

Osrednji lesni odsek Zveze
vključno prosi, da izvoli ugledna
Direkcija njegove predloge upo-
števati ter ga o svojih sklepih ob-
vestiti.

Seja Osrednjega lesnega odseka

pri Zvezi trg. združenj bo
▼ soboto 30. novembra ob 15.
▼ Trgovskem domu v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Kontrola izvoza lesa.
2. Registracija izvoznikov.
3. Slučajnosti.

Predsednik: Fran Škrbec,
tajnik: dr. Pustišek.

Važni lesni konferenci

Direkcija za zunanjo trgovino
je sklicala za sredo, 27. t. m. dru-
go konferenco izvoznikov oglja.
Konferenca se začne ob 10.30 v
prostorih direkcije v Beogradu
(Radnički dom). Dnevni red kon-
ference je: 1. Ureditev izvoza og-
lja z ozirom na potrebe v državi,
zlasti potrebe železnice v zvezi z
novimi določili o kontroli izvoza
gozdnih proizvodov. 2. Izvoz oglja
v Švico.

Za petek 29. t. m. pa je sklicala
Direkcija za zun. trgovino konfe-
renco glavnih izvoznikov in pro-
ducentov drv (za kurivo). Tudi ta
konferenca se začne ob 10.30 v
Ratniškem domu.

Na dnevnem redu konference je
vprašanje povečanja proizvodnje
drv zaradi večjega povpraševanja
iz Švice.

Osrednji lesni odsek pri Zvezi
trg. združenj prosi vse, ki se bo-
de udeležili teh konferenc, da mu
svojo udeležbo javijo.

Lesni izvozniki naj takoj zaposijo za izvozno dovoljenje

Naredba o kontroli izvoza lesa,
lesnih izdelkov in gozdnih proiz-
vodov, ki smo jo objavili v prejš-
nji številki, ima to fundamental-
no napako, da nima prehodnih
določb. Posledica tega je bila, da
je nastala veličanska zmešnjava,
ker je bil izvoz na podlagi starih
dovoljenj oz. potrdil Narodne ban-
ke o zavarovanju valute prepove-
dan, novih dovoljenj od Direkcije
za zun. trgovino pa še ni bilo, ker
jih tudi biti ni moglo, saj še no-
ben izvoznik ni imel niti možno-
sti, da za ta dovoljenja zaprosi.
Zato je zastal ves izvoz in zato
je sedaj izdal trg. minister novo
naredbo s prehodnimi določili.

Po tej naredbi se za izvoz drv,
celuloznega lesa in celuloze že se-
daj potrebuje izvozno dovoljenje
Direkcije za zun. trgovino. Za vse
ostale vrste lesa in lesnih izdel-
kov ter gozdnih proizvodov pa
veljajo pred 20. novembrom od
Narodne banke izdana dovoljenja
do 30. novembra in šele od 1. de-
cembra so potrebna dovoljenja Di-
rekcije za zun. trgovino.

Lesni izvozniki naj zato takoj
zaposijo Direkcijo za izvozna do-
voljenja.

Nepotrebna odredba

Izdana je bila naredba o popisu
vseh zalog tehničnega lesa v dr-
žavi. Zaloge tega lesa bi morali
prijaviti industrialci, trgovci in
izvozniki. Naredba se je uteme-
ljevala s tem, da se mora zago-
toviti zadostna količina tehnične-

ga lesa za domače potrebe. Ker
pa je v zadnjih mesecih izvoz teh-
ničnega lesa prenehal, so zaloge
tega lesa v državi precej velike
in se zato ni treba bati, da bi

ga zmanjkalo za domače potrebe.
Zato pa je tudi odveč, da se od-
reja popis zalog, ker se s tem
povzroča samo nepotrebno delo
gospodarskim ljudem, ki imajo

danes pač važnejše posle, kakor
pa da se ukvarjajo s takšnimi od-
večnimi birokratičnimi posli. Za-
to je treba zahtevati, da se ome-
njena naredba ukine.

Za dvig tujskega prometa

V vojnih časih za tujski promet
res niso ugodni časi, kar je tujski
promet v Sloveniji letos tudi zelo
občutil, saj so bili letos zasedeni
hoteli komaj do 40 odstotkov svo-
je kapacitete. Če bo trajala vojna
še prihodnje leto, se je bati, da bo
tujski promet padel v še večji me-
ri. Izgledi v bližnjo bodočnost
za tujski promet nikakor torej ni-
so rožnati, vendar pa bi bilo na-
pačno zaradi tega zanemarjati de-
lo za dvig tujskega prometa. Na-
sprotno je ravno sedaj čas, da na-
domestimo marsikaj zamujenega
in da smo, kadar se tujski promet
zopet odpre, popolnoma priprav-
ljeni. To je potrebno tudi zato, ker
moramo računati z zelo ostro ino-
zemsko konkurenco, kakor hitro
bodo mogli zopet ljudje prosto po-
tovati.

Zato je treba pozdraviti sesta-
nek, ki ga je sklicala sredi tega
meseca Tujsko-prometna zveza na
Bledu za promet, kako dvigniti
tujski promet zlasti na Gorenj-
skem, ki je še vedno glavna naša
turistična pokrajina.

Na sestanku so se konstatirale
vse glavne ovire za naš tujski pro-
met. Tako se je zlasti poudarila
potreba sanacije hotelirstva, so-
dobna ureditev železniškega, poš-
nega, avtobusnega in cestnega pro-
meta, izboljšanje cestnega omrežja,
ureditev naselij, modernizacije go-
stinskih obratov itd. O vseh teh
vprašanjih se je podobno razprav-
ljalo in sprejeli so se čisto kon-
kretni sklepi, ki jih je treba samo
izvesti in naš tujski promet se je
dvignil. Nevarnost pa je, da bi
ostali mnogi sklepi neizvršeni, ker
bi mogli biti nekateri činitelji
mnenja, da v današnjih časih ni
tujski promet aktualen, ker mora-
mo rešiti na stotine bolj važnih
reči. Tudi iniciatorji blejskega se-
stanka se zavedajo, da so danes
nekateri stvari bolj važne od tu-
jskega prometa, toda zaradi tega
ni tujski promet prav nič izgubil
na važnosti in za naše gospodar-
stvo je tujski promet še nadalje
ena najbolj aktivnih postavk. Za
takšne postavke pa je vedno treba
delati in zato je treba še s pose-
bno odločnostjo nastopati proti mne-
nju, kakor da danes ni čas za raz-
pravljanje o tujskih vprašanjih.
Nasprotno, je danes še prav po-
sebno čas, ker se morejo danes ta
vprašanja presojati mnogo bolj
objektivno in ker se je treba pri-
praviti na one dneve, ko se bodo
zopet odprla vrata tujskemu pro-
metu.

Tem bolj pa zaslužijo sklepi
blejskega sestanka pozornost jav-
nosti, ker je med njimi cela vrsta
takih, ki se ne tičejo le tujskega
prometa, temveč ki so zadeva vse
javnosti. Sodobna ureditev želez-
niškega, avtobusnega in poštnega
prometa je vendar zadeva, ki se
tiče vsega prebivalstva. Tudi če ne
bi bilo niti enega tujca na Gorenj-
sko, postaja vendar že neznosno,
kako so ob nedeljah in praznikih
vsi vlaki prenapolnjeni. Ravno ta-
ko pa je izboljšanje telefonskega
prometa ne le zadeva tujskega
prometa, temveč je to tudi odloč-
na zahteva gospodarstva. Slabe ce-
ste niso le nadloga za tujca, tem-
več še večja nadloga za domačine,
ki morajo prenašati to zlo vse leto.
Proti preobremenitvi železniškega
in poštnega osebja so enako go-
spodarski krogi že ponovno nasto-
pili. Če bi se nadalje doseglo, da
bi se naše vasi in trgi uredili, da
bi bila povsod uvedena elektrika,
da bi bila povsod na razpolago
dobra pitna voda, da bi bila pov-
sod izvedena kanalizacija, bi bilo
to v korist ne le tujskemu pro-
metu, temveč še bolj domačemu pre-
bivalstvu.

Vse polno zahtev tujskega pro-
meta se popolnoma krije s potre-
bami prebivalstva in vsaj te za-
hteve bi se morale začeti takoj in
energično urejevati. Posebno obči-
ne bi mogle v tem pogledu storiti
mного več, kakor pa store. Da tr-
pe ponekod kar po par centime-
trov visok prah, pač ne kaže, da
se občinski moške zavedajo svoje
dolžnosti do javnosti. Marsikje bi
mogla tudi občina sama odpraviti
nepotrebne ovire cestnemu pro-
metu in podreti hiše, ki nevarno
zapirajo ceste.

Naše tujsko-prometne organiza-
cije so preobremenjene, ker se
morajo baviti tudi s posli, ki so
stvar javnosti. Idealno bi bilo, da
bi se morale baviti tujsko-promet-
ne organizacije le s specifično
tujsko-prometnimi vprašanji, do-
čim bi javna oblast skrbela za vse
ono, kar je tudi v interesu doma-
čega prebivalstva.

A tudi prebivalstvo samo bi mo-
ralo več storiti za tujski promet.
Le prepogosto se vidi, kako so ce-
lo v tujsko-prometnih krajih neka-

teri nerazpoloženi proti tujskemu
prometu, kako se malo potrudijo,
da bi nekaj nudili tujcu in kako je
še vedno vse tujsko-prometno de-
lo na ramah le nekaterih idealnih
posameznikov. Da se to zboljša,
bodo morale tujsko-prometne or-
ganizacije izvršiti še veliko propa-
gando. Zato pa ne smejo biti pre-
obremenjene z javnimi vprašanji,
zato se morajo njih predlogi bolj
upoštevati, zato se ne sme še na-
dalje dogajati, da se morajo leta
in leta breuspešno boriti celo za
stvari, ki so v interesu vse jav-
nosti.

Vsa naša javnost ve, da donša
tujski promet v deželo denar in da
veča blagostanje. Vsak je zato
prepričan, da je tujski promet po-
treben in da se mora pospeševati.
Toda aktivno dela za dvig tujske-
ga prometa le malo ljudi in zato
tujski promet tudi ne napreduje
pri nas tako, kakor bi moral in
mogel. Ni dvig tujskega prometa
samo stvar tujsko-prometnih usta-
nov, temveč vse javnosti in tudi
vsega prebivalstva.

Prvi aranžerski tečaj in razstava izložb

sta, kakor smo že omenili, važen
mejniki v delovanju in razvoju
kluba aranžerjev, ki je prva or-
ganizacija te vrste v državi. Tečaj
je vzorno vodil g. Deršek, gospo-
darski del prireditve je bil v ve-
ših rokah g. Čulka, dobra stro-
kovna predavateljica sta bila g. Tr-
pin za risanje in g. Zevnik za pi-
savo, zelo naklonjeni pokrovitelji
razstave pa so bili gg. dr. Pless,

Anton Verbič in Kette. Material
za tečaj so prispevali Zbornica za
TOI in nekateri za aranžersko
stroko zavzeti trgovci, razstavno
blago pa so prispevali gg. šefi te-
čajnikov.

Slika kaže voditelje in udele-
žence tečaja, ki so dokazali svo-
jo vnemo in tudi nadarjenost za
aranžersko stroko ter napredek tr-
govine.

V sredini voditelj tečaja g. Ivo Deršek, na levo od njega g. Trpin, ki je učil risanje, na desni pa g. Zevnik, učitelj pisanja.

Politične vesti

V bolgarskem sobranju se je za-
čela debata o odgovoru na prestol-
ni govor kralja. Vladni poslanec
Dumanov je dejal med drugim, da
odnosaji z Jugoslavijo ne bodo ure-
jeni tako dolgo, dokler ne bo re-
šeno vprašanje Macedonije. Posla-
nec je ostro napadal tudi Grčijo
zaradi Trakije in Macedonije, ker da
živi tu 2 milijona Bolgarov. Hvalil
je vladno politiko in politiko vele-
sil osl.

Za njim je govoril bivši minist-
ski predsednik Mušanov, ki je uvo-
doma dejal, da je bil sestanek kra-
lja Borisa s Hitlerjem eden naj-
važnejših dogodkov in da se je na
tem sestanku govorilo o zadevah,
ki morejo postati usodne ne le
za bolgarski narod, temveč za vso
Evropo. Kljub temu pa nihče ne
ve za vsebino teh razgovorov in
zato ne ve, če ne bo spravlja ta do-
godek Bolgare v vojno. Nato je go-
voril o cenzuri ter naglašal, da so
ljudstvu zamašena usta. Zato je
nastala med širokimi sloji velika
pasivnost, ki more postati usodna.
Zahteval je pojasnilo, če vodi Bol-
garska politika miru. Narod je za
mir. Sviri pred vsako pustolov-
ščino in zahteva, da narod odloči
o vprašanju vojne. Vsa odgovor-
nost za vse dogodke pada na seda-
nje vladne poslane, ker oni iz
opozicije ne vedo, kaj se sedaj do-
gaja. Govor poslanca Mušanova je
napravil na vse poslane zelo mo-
čan vtis. Poslanci so zaslužili, da
doživlja Bolgarska usodne trenutke.

Po Sofiji so širili nekateri levi-
čarski krogi, da je sovjetska vlada
svetovala Bolgarski vladi, da se ne
spušča v objem držav osl. Tudi ne-
kateri demokratični in opozicional-
ni krogi v Sofiji so širili to vest.

Bolgarska vlada je uradno obja-
vila, da so vesti o ultimativni noti,
ki da jo namerava poslati Grčiji,
popolnoma izmišljene in zloname-
rne.

Vesti o bodočem stališču Bolgar-
ske si nasprotujejo. Vojno minist-
stvo je objavilo odpust vseh letni-
kov. Nadalje izjavlja ministrstvo,
da so vse vesti o bolgarski mobiliza-
ciji neresnične. Min. predsednik
Filov je baje v krogu poslanecev
izjavil, da niso nameravana nobe-
na potovanja bolgarskih ministrov
v tujino. Zadržuje se, da Bolgarska
ne bo pristopila k trojnemu paktu.
Turški listi poročajo, da je treba
verjeti demantiju bolgarske vlade,
ker se je mogla vlada tako v so-
branju ko tudi drugače prepričati,
da bolgarski narod noče vojne.
Na drugi strani pa poroča list »Vo-
ce d'Italia«, da bo tudi Bolgarska
vstopila v vrsto sil osl, in sicer ne
kot nevtralna, temveč kot nevojs-
kujoča se država. Tudi nemški kro-
gi v Sofiji napovedujejo pristop
Bolgarske k trojnemu paktu.

Časopisi pišejo o bližnji preosno-
vi bolgarske vlade. Odstopila naj
bi zunanji minister Popov in vojni
minister general Daskalov. Zun.
minister Popov bi baje odstopil iz
zdravstvenih razlogov.

Turška vlada je proglasila nad
ozemljem evropske Turčije obsedno
stanje. Vlada je izdala ta ukrep v
zaščito Dardanel ter za zavarova-
nje obmejnega ozemlja ob grški
in bolgarski meji.

Iz turških vojaških krogov se je
odgovorilo novinarjem, ki so vpra-
šali, če je res turška vlada izdala
ob sovjetsko-turški meji neke vo-
jaške ukrepe, da se to ni zgodilo,
ker za to ni bilo nobene potrebe.

Poslanik Papen se je vrnil iz
Nemčije v Ankaru.

Vodja Romunije gen. Antonescu
je prišel v Berlin, kjer je bil zelo
slovesno sprejet. V navzočnosti zu-
nanjega ministra kneza Sturze je
imel kmalu po svojem prihodu kon-
ferenco z zun. ministrom v. Rib-
bentropom. Popoldne pa je spre-
jel generala Antonesca in zun.
ministra Sturzo vodja Hitler.

V soboto dopoldne je bil v Ber-
linu slovesno podpisan protokol o
pristopu Romunije k trojnemu
paktu. Besedilo se glasi podobno,
kakor se je glasilo besedilo proto-
kola o pristopu Madžarske k troj-
nemu paktu. Protokol so podpisali
pooblaščen zastopniki Nemčije,
Italije, Japonske in Romunije.

Gen. Antonescu je dal po podpi-
su protokola daljšo izjavo, v kate-
ri je poudarjal veliki pomen prist-
opa Romunije k trojnemu paktu. S
tem je dokumentirana nova orien-
tacija Romunije. Legionarska
Romunija se je pridružila troj-
nemu paktu, ker pomeni ta nov red
v Evropi, ki bo pravičnejši od
prejšnjega. Države trojnega pakta
so soliden in nerazrušljiv blok, ki
ima četrto milijardo prebivalstva.
Ta blok bo napravil konec stari
anarhiji in zagotovil harmonično
sodelovanje narodov.

Romunski list »Universul« nava-
ja informacije iz nemških urad-
nih krogov v Berlinu in pravi, da
bi morebitna intervencija Sovjetske
Rusije na Balkanu takoj sprožila
oboroženo intervencijo vseh držav,
ki so pristopile k trojnemu paktu.
Nemška vojska pa je tako močna,
da vojaške podpore teh držav sploh
ne bi potrebovala, temveč bi se
poslužila v primeru potrebe samo
pravice, da se dovoli njeni vojski
prehod skozi zavezniške države.

Predsednik slovaške vlade in zun.
minister dr. Tuka je bil povabljen
od berlinske vlade v Berlin, kamor
se je odpeljal z večjim spremstvom.

Slovaška je pristopila k trojnemu
paktu ter je min. predsednik v
nedeljo podpisal dotični protokol.

Sovjetska agencija Tass je obja-
vila sporočilo, da je pristopila Ma-
džarska k trojnemu paktu brez
odobrenja Sovjetske Rusije. Vest
je vzbudila med diplomati veliko
pozornost. Posebej se je opazilo, da
Sovjetska Rusija demantira vse
vesti, ki govorijo o dezintimiranju
Sovjetske Rusije na Balkanu.

Po ameriški sodbi je pristop
Madžarske in Romunije k troj-
nemu paktu nemški odgovor na okle-
vanje Sovjetske Rusije, da bi se
priključila temu paktu. Tudi Špa-
nija se po ameriških vesteh še ved-
no obotavlja pristopiti k temu pak-
tu. Španija da bi bila sicer pri-
pravljena pridobiti novo ozemlje v
Afriki, nikakor pa ne bi hotela
vstopiti v vojno.

Dosedanji sovjetski veleposlanik
v Berlinu Skvareev je odpoklican,
za novega veleposlanika pa je ime-
novan pomočnik narodnega komi-
sarja za zun. zadeve Dekanozov.

Grške čete so zasedle Korčo. Ita-
lijansko poročilo pravi, da so se
italijanske čete po 11 dneh borbe
umaknile iz Korče na črto, ki leži
zapadno od izpraznjenega ozemlja.
Poročilo pravi nadalje, da so bile
italijanske izgube prav občutne,
hude in morda še hujše pa so tudi
izgube sovražnika.

Grško poročilo pa pravi, da je
boj za Korčo trajal 9 dni in da
so grške čete naskakovale močno
utrjene italijanske pozicije, kate-
re je branilo pet divizij in oddelki
bersaljerov ter fašistične milice.
Italijani da so imeli tudi zelo moč-
no topništvo. Vojni plen, ki so ga
dobili Grki v Korči, je bil baje
ogromen. Zaplenili so 80 težkih in
lahkih topov, 55 protiletalskih to-
pov, 200 strojnih, 20 tankov in sil-
no mnogo streliva ter drugega vo-
jnega materiala. Ofenziva Grkov se
še nadaljuje. Bitko za Korčo so
odločila angleška in grška letala.

Vojaški dopisnik švedskega lista
poroča, da prodirajo Grki v treh
smereh, in sicer proti pristanišču
Santi Quaranti, proti Argirokastru
in južnozpadno od Korče. Itali-
janske čete da se naglo umikajo
in skušajo na umiku uničiti vse za-
loge streliva in vojnega materiala.

Ameriški dopisnik »United Press«
pa poroča, da so Grki odbili napad
mehaniziranih italijanskih čet s
pomočjo topništva. V Albaniji so se
začeli upori albanskega prebiva-
stva. Albanske čete prehajajo na
grško stran, nekateri albanski haj-
duki pa so začeli kar na svojo ro-
ko napadati italijanske čete.

Italijani se močno utrjujejo pri
Podgradu. V Valono prihajajo ne-
prestanitalijanske čete s silnim
vojnim materialom. Angleži poro-
čajo, da je Podgradec zavzet od
Grkov. Upravo v Korči je prevze-
la grška uprava. Italijani zanika-
jo, da bi Grki zaplenili vojni mate-
rial. Le drogi za bodočo žico so
padli v grške roke.

Denarstvo

Na beograjski borzi

se je pretekli teden pokazala zaradi političnih dogodkov manjša vznemirjenost, ki pa vendar ni bila tako usodna, da bi nazadovale tečaji papirjev. To pa zlasti zato, ker je bilo blaga zelo malo. Na nekatere dneve so bile sklenjene kupčije le v enem papirju, tako 20. novembra le v investicijskem posojilu, ki se je v tečaju dvignilo od 99'25 na 99'50. Največ prometa je bilo v vojni škodi, ki je v začetku tedna nekoliko popustila, nato pa se zopet popravila.

Delnice Narodne banke so bile po 6600 din, a ni bilo blaga. Delnice PAB so bile po 193'50 in 198, manjše delnice pa po 193 din.

Na deviznem trgu je promet močno nazadoval, ker je Narodna banka dodeljevala stare marke samo en dan. Večina vsega prometa je bila v klirinških markah. Skupni promet je znašal 42'6 proti 104'4 milijona din v prejšnjem tednu. Promet na efektivnem trgu je znašal 2,368.000 proti 2'12 milijona din v prejšnjem tednu.

Angleški funt je v začetku precej kolebal, vendar pa je z ozirom na druge devize v glavnem ohranil svoj tečaj.

Tečaj dolarja je ostal neizpremenjen na 55, Ženeva je bila po 1276'10, švedska krona pa po 1211'83.

Zunanja trgovina

Naša trgovinska delegacija odputuje ta teden v Bukarešto zaradi sklenitve novega klirinškega plačilnega sporazuma.

Izvozniki, ki bi radi izvažali v Ameriko, Severno ali Južno, opozarja Direkcija za zunanjo trgovino v Beogradu, da se takoj prijavijo njenemu prometnemu odseku (poštni predal 818). V prijavi naj navedejo količino in vrednost blaga ter ime ameriškega kupca. Ko bo direkcija zbrala podatke o razpoložljivih količinah, bo začela organizirati izvoz v čezmorske države.

Izvoz krompirja, česna in čebule se ne bo monopoliziral, temveč bo še nadalje prepuščen zasebnim izvoznikom in podjetjem.

Skoraj 10.000 italijanskih trgovskih podjetij, ki prodajajo stavbeni material, je sklenilo kartel, da na ta način dosežejo nakupne pogoje in cene od dobro organiziranih proizvajalcev stavbenega materiala v Italiji.

V Italiji se bo uvedel zaradi slabe žetve pšenice in dobre žetve

koruze enoten kruh iz mešanice pšenične in koruzne moke.

Novi turško-finski trgovinski in plačilni sporazum stopita 1. decembra v veljavo. Finska bo dobavljala Turčiji les, rotacijski in drugi papir, Turčija pa Finski tobak, suho sadje, rastlinsko olje in oljariče.

Evropski kartel, ki je razpadel zaradi ustavitve dobave celuloze Angliji in Združenim državam Sev.

Amerike, se bo sedaj obnovil. V kartelu bodo naslednje države: Finska, Norveška, Nemčija in Slovaška.

Vel. Britanija je kupila v Španiji 400.000 zabojev pomaranč.

Norveška je sklenila, da zboljša svoje trgovinske odnose s Sovjetsko Rusijo, ki so bili pretrgani po nemški okupaciji Norveške. Zastopniki norveške industrije in izvoznikov so sklenili, da pošljejo v ta

namen svojo posebno delegacijo v Rusijo.

Norveški kemični koncern »Norik Hydro«, ki proizvaja aluminij le iz domačih surovin, je dosegel tako dobre uspehe, da ne bo več uvažal boksita. Tudi na švedskem namerava proizvajati aluminij samo iz domačih surovin.

Celotna letošnja žetev pšenice v Združenih državah Sev. Amerike je dala 250 milijonov bušljev.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni

ROGAŠKI SLATINI

Revizija občinskih uvoznin in trošarin

Zadnji »Jugoslovanski Lloyd« se toplo zavzema za revizijo občinskih trošarin in uvoznin, ker te znatno podražujejo ravno največje življenjske potrebščine. Te trošarine pa imajo še drugo napako, da so namreč skoraj v vsaki občini drugačne in da pomenijo včasih po svojem učinku že prave carinske bariere. Trošarine so tudi nesocialne, ker najbolj zadenejo revne sloje. Občinske trošarine se zato morajo revidirati, in sicer na naslednji način.

Vsi predmeti, ki so obremenjeni z občinskimi uvozninami in trošarinami, naj bi se razdelili v štiri skupine.

V prvi skupini naj bi bila zlasti vsa živila, kakor moka, kruh, žito, krompir, grah, domača povrtnina v času sezone, domače sadje v sezoni, sol, petrolej, navadno milo itd. Od teh predmetov se ne bi smela pobirati niti uvoznina niti trošarina niti druge davščine.

obremenitev vedno vzpodbuda k tiholetstvu.

Ta predlog revizije obč. trošarin in uvoznin je vsekakor dobro mišljen, ima pa to napako, da bo naletel pri vseh občinskih upravah na silen odpor. Dejansko se je tudi zveza hrvatskih mest že odločno izjavila proti sklepu banke oblasti v Zagrebu, da se v nobenem primeru ne bodo dopustile trošarine, ki bi presegale 3% vrednosti blaga.

Odpor mest je razumljiv, posebno v sedanjih situaciji, ko morajo velike občine pripraviti milijonske zneske za nakup živil in ko bodo pri aprovizacijski akciji gotovo imele velike izgube. Izdatki občin bodo zaradi tega narasli, brez trošarin pa teh višjih izdatkov ne bodo mogle kriti ali pa bodo zabredle v največje deficite.

Stvar je težavna zlasti zato, ker se ravno najbolj nujne življenjske

potrebščine najbolj trošijo, ker je njih kontrola zaradi njih velikega volumena primeroma najlažja in zato tudi te trošarine največ dajo. Luksuzni predmeti ne morejo dati pravega ekvivalenta, pa če bi se trošarina na nje še tako zvišala. Vendar pa je na drugi strani

jasno, da bi se morale občinske trošarine na živila znižati, ker je to prvi pogoj za pocenitev živil.

Zato ni drugega izhoda, kakor da prisloki država občinam na pomoč, kar bi bilo utemeljeno tudi zato, ker gre velik del občinskih izdatkov za stroške, ki bi morali prav za prav biti zadeva države.

Sporazum o uvozu nemške stanične volne

Pogajanja med našimi in nemškimi delegati glede uvoza nemške celulozne volne so se uspešno končala. Pri tej priliki je podal trgovinski minister dr. Andrijaš Krašič izjavo, iz katere posnemamo:

Z doseženim sporazumom je rešeno važno vprašanje preskrbe naše tekstilne industrije s tekstilnimi surovinami. Ta dogovor je posebno važen v današnjih časih, ko primanjkuje volne in bombaža. Novi sporazum pa ne bo koristil samo nam, temveč tudi Nemčiji. Nemški industriji se namreč z novim sporazumom odpirajo ugodni pogoji za plasiranje celulozne volne na jugoslovanskem trgu. V no-

vi pogodbi je upoštevano tudi to, da se mora naša industrija šele usposobiti za uspešno uporabljanje celulozne volne. Zato določa sporazum, da bo nemška industrija omogočila naši, da si pridobi v tem pogledu potrebne izkušnje. Naše tehnike bomo pošiljali v nemške tvornice ali pa bodo pošiljali Nemci k nam svoje strokovnjake. Novi sporazum predvideva sicer samo del nabave celulozne volne, ki jo potrebuje naša tekstilna industrija, vendar pomeni novi sporazum pozitivno rešitev, ki bo prišla v dobro tudi znatnemu številu delavstva, ki je bilo dosedaj zaposleno v tej stroki.

1

December

zvečer v veliki Unionski dvorani

NOVINARSKI KONCERT

LIUBLJANSKE FILHARMONIJE
v prid revnim ljubljanskim dijakom

SPORED:

Simfonije: Arniča, Škerjanca, Čajkovskega in A. Dvořaka.
Solist: rektor Anton Trost.
Dirigira: Drago M. Šijanec.

Tudi Vojvodina dobi svojo priv. izvozno družbo

Gospodarski krogi v Vojvodini zahtevajo vedno bolj odločno, da se ustanovi tudi za Vojvodino posebna privilegirana izvozna družba za trgovino z agrarnimi proizvodi. Družba bi se ustanovila po vzoru Pogoda. Kakor se poroča iz Niša, podpirajo tamkajšnji gospodarski krogi misel ustanovitve take družbe, zahtevajo pa, da se taka družba ne ustanovi samo za donavsko, temveč tudi za moravsko banovino. Pri tem zlasti naglašajo, da bi ves potreben kapital za obratovanje družbe zbrali zasebniki, da državi in samoupra-

vam ne bi zaradi ustanovitve te družbe nastali nikakoli izdatki. Seveda pa zahtevajo, da ima nova družba iste privilegije ko Pogoda in Prizad. Pričakujejo, da bodo v kratkem gospodarski krogi iz obeh banovin predložili na pristojnem mestu spomenico z zahtevom o ustanovitvi nove družbe.

Iz zadružnega registra

Vpisala se je Nabavljalna zadru- ga v Rušah, ki ima v svojih pravih tudi določbo, da more »gotovo blago odstopati tudi nečlani- nom.« Med člani upravnega odbora se na prvem mestu nahaja inž. Josip Teržan, agronom.

Amerika na prehodu

Ch. A. in M. B. Beard

(Nadaljevanje.)

Decembra 1931. leta je objavila ameriška Trgovinska zbornica (Chamber of Commerce) poročilo svojega odbora »o kontinuiteti poslovnega življenja in zaposlitve«. Čeprav je sprejela temeljna načela kapitalizma, je izrazila resne dvome v njegovo avtomatično blagodejnost. Opozarjala je na nevarnost špekulacije, vojne in zastajanje kmetijstva. Svoboda individualnega udejstvovanja, ki je bila mogoča v razmeroma preprostem življenju preteklega stoletja, se danes ne more več tolerirati, ker nespametno delovanje posameznika lahko uniči življenje tisočev. »Pri nas je pomanjkanje zaradi izobilja. Ljudje stradajo, medtem ko naši kmetje ne morejo prodati svoje zaloge živil; brezposelnost želi delo, medtem ko poživajo stroji, s katerimi bi mogli izdelovati vse, kar oni potrebujejo. Kapitala in delavstva, možnosti za proizvodnjo in prevažanje surovin in živil, vseh teh važnih stvari imamo očitno v izobilju. Manjka nam samo dejavne inteligence, da jih koristno izrabimo. Ta položaj je privedel do množice načrtov za narodno načrtno gospodarstvo.«

Trgovinska zbornica je predlagala, naj se ustanovi naroden gospodarski svet iz zasebnikov, toda skupaj s predstavniki trgovinskega ministrstva. Ta svet naj bi zbral najodličnejše izvedence k proučevanju stroja, delovanja in smeri gospodarstva in naj daje informacije in nasvete podjetjem. Poslovnim koncernom naj bi bilo dovoljeno, da sklepajo pogodbe »za izravnavanje proizvodnje in potrošnje« in da vodijo posle »na zdravi podlagi«. Poročilo je razpravljalo tudi o snovanju trgovskih združenj, o rezervah za brezposelne, zasebnem brezposelnem zavarovanju itd. Takojšno pomoč naj bi dajale zasebna dobrodelnost ter krajevne in državne oblasti; pač pa se je poročilo izreklo proti zvezni (osrednji državni) pomoči brezposelnim. Vendar je poročilo priznalo, da imajo podjetja zaradi napačnega delovanja avtomatičnega sistema gotove obveznosti glede na trajnost in stalnost zaposlitve.

Medtem je neki senatni pododbor pod predsedstvom Roberta M. La Follettea mlajšega (guvernerjevega brata) zasliševal izvedence o vprašanju ustanovitve narodnega gospodarskega sveta. Pri teh zaslišanjih sta si prišli v hudo nasprotje dve različni mnenji. Na eni strani so bili klasični liberalisti, pristaši znane doktrine »lais-

sez faire«, češ: pustite nas pri miru in zanašajte se na nezavedno avtomatično delovanje trga. Pristaši te teorije so zatrjevali, da so od časa do časa nastopajoče krize neizogibne, in niso znali nakazati ali svetovati nobenega izhoda.

Nasproti tej klasični teoriji je senator La Follette postavil statistike o delovanju trga, ki jih je bil zbral E. A. Goldenweiser, ravnatelj urada za raziskavo in statistiko pri Federalnem rezervnem odboru. Te statistike so kazale silna nihanja proizvodnje in zaposlenosti v času blagostanja 1919. do 1931., ki nikakor niso potrjevala slavnega »ravnovesja« nezavednega in avtomatičnega trga.

Drugi gospodarstveniki so opozarjali na množico napak v kapitalističnem stroju, ki se nikakor niso skladale z liberalistično doktrino »laissez faire«. Puščanje v miru dejansko ni končalo resnih pretresljajev in trpljenja. »Nezavednik« močje na trgih naj se za- vejo, naj si pridobijo resnično znanje o poslovnih procesih in naj postavijo inteligentno vodstvo na mesto zgolj denarnih interesov in avtomatičnega pridobitnega nagona. Bogastvo je zdaj slabo porazdeljeno, kar znižuje kupno moč. Gospodarstveniki morajo delati načrte v mejah točnega znanja, vlada pa naj energično obračuna z nepredvidnim denarništvom in s

kreditno inflacijo ter s premastnimi dohodki in dediščinami.

Tako se je končavalo burno leto 1931. Ko so se bližale predsedniške volitve 1932. leta, so z obeh strani vedno pogostejše deževala gesla. »Čeprav so hotela nekatera teha gesla biti le hladni opisi stanja, so vsa posredno ali neposredno razpihovala ogenj čustvenega upora. Naštevaje dejstev je spodkopavalo veljavnost starih pravil. Z revolucionarnimi predlogi napolnjene ideje, ki so se nekoč omejevale na neznane in nevažne skupnice, so se zdaj razširjale z enega konca države do drugega, kar je dodajalo intelektualno srž telesnemu pomanjkanju, ki je bilo posledica gospodarskega razkroja.«

III. poglavje.

Referendum v krizi.*

Bližale so se torej predsedniške volitve in začela so se uganjanja o zmagi. Mnogi so s strahom ali upanjem pričakovali komunističnega ali fašističnega prevrata. A zahteva po manj liberalistični gospodarski politiki, po načrtnem gospodarstvu, se je oglašila tudi na najbolj konservativnih

* Predsedniške volitve. — Tudi to poglavje objavljamo skrajšano.

mestih. Obe glavni stranki, republikanska in demokratska, pa sta vodili borbo po starih metodah. Demokrati so bili prepričani, da zmagajo, če le ne bodo preveč govorili o svojih namenih in če ne naredijo napake pri izbiri kandidata, kajti ljudstvo bo samo po sebi umevno zvalilo krivdo za gospodarski polom na vladajočo republikansko stranko. Republikanski konvent se je sešel v Chicagu ter na novo imenoval za kandidata predsednika Hooverja in podpredsednika Curtisa. Nato je sestavil svoj program. Podal je najprej svojo razlago nesrečnih dogodkov, ki naj bi odvrnila odgovornost od republikanske stranke. Ugotavljali so, da je kriza svetovna in da je torej oni niso mogli zakriviti ter da je predsednik Hoover ukrenil vse, kar je bilo potrebno. Vse da je šlo v redu do industrijske krize 1931. leta, katero pa da so povzročili gospodarski polomi v Srednji Evropi ter odstop Velike Britanije od zlatega standarda (kritja). In tudi potem bi bilo še šlo, če bi bil Hoover mogel mirno izvrševati svoj program in če ga ne bi bili motili nepotrebni in nezdrevi predlogi in kritike demokratov. Na kratko rečeno — tuje vlade in demokrati so jim bili glavni krivci.

(Dalje prih.)

Seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v petek dne 29. novembra 1940 ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani Trgovskega doma v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo in razprava o njih tekočih zadevah.
2. Služajnosti.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivo Pustišek s. r.

Trgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

Plohl & drug, Maribor. Obratni predmet: Izvrševanje in prodaja vseh mizarskih izdelkov, zlasti pohištva. Javna trgovska družba. Družbenika: Ivan Plohl, mizarski mojster in Franc Novak, tapetniški mojster, oba v Mariboru. Trdiko zastopata oba družbenika skupno ali Franc Novak samostojno.

Slomškova knjigarna d. z o. z. v Celju. Obratni predmet med drugim: zalaganje raznih duševnih proizvodov, nakup in prodaja papirja, pisarniških, cerkvenih in šolskih potrebščin na drobno in debelo, izvrševanje knjigotiske in grafično artistske obrti, pridobivanje koncesij, nakup in prodaja nepremičnin itd. Osnovna glavni- ca v višini 50.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodja Franc Lukman, katehet v Celju. Firmo zastopata poslovodja. Družba se je spremenila iz bivše zadrage.

Pavešič Štefan, Kamnica, št. 36. Obratni predmet: čiščenje črev in črevarna. — Imetnik: Pavešič Štefan, mesarski in črevarski mojster v Kamnici.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri naslednji firmi:

M. Vrečko, Polzela, lesna industrija, trgovanje in izvoz proizvodov iste. Sedež odslej: Podvin št. 49, občina Polzela. Obratni predmet: žaga oz. lesna industrija.

Leo Kudiš »Elka«, tekstilna tovarna v Celju. Besedilo odslej: »Elka«, tekstilna tovarna Kudiš in Dobovičnik, Celje. Firmo zastopata oba družbenika.

»Jezersko gozdno produkejska družba z o. z., Kokra. Izbrise se poslovodja Lamezan Salina Maksimilijan.

Rupert Engelsberger, Krško. Obratni predmet odslej: Trgovina z mešanim blagom na drobno in na debelo.

»Elektroindustrija« d. d., Ljubljana. Spremenila so se družbina pravila. Delniška glavni- ca znaša odslej 950.000 din.

Slavo Kolar, Ljubljana. Podjetje za tehnične in elektrotehnične naprave in trgovina s temi predmeti. Vstopil je kot družbenik Milan Kolar, trgovec v Ljubljani, zaradi česar javna trgovska družba. Družbo zastopata oba družbenika kolektivno.

Evald Popović, Ljubljana. Obratni predmet odslej: Trgovina z živino in zaklano živino.

»Slavija«, jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani. Izbrise se člani upravnega sveta: dr. Pulkrabek Rudolf, Franc Kavčič, dr. DeFranceschi Peter in Alojzij Vodnik. Vpišejo pa se člani upravnega sveta: ing. Vaclav Chodera, ravnatelj banke »Slavija« v Pragi, Kavčič J. Josip, industrialec v Ljubljani, Leo Souvan, veletrgovec v Ljubljani, Hanuš Krofta, glavni ravnatelj Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani in Ivan Jelačin, veletrgovec v Ljubljani.

Splošna stavbena družba, d. d. Maribor. Izbrise se član upravnega sveta Rohshaendler Josip in prokura ing. Templa Antona, vpiše pa se prokura, podeljena ing. Milavcu Egidu, uradniku te družbe.

Repč-Snedi, tovarna igrač, lesenih in tekstilnih izdelkov, Vi-

dem-Dobrepolje. Besedilo odslej: Repč-Presinger, tovarna igrač, lesenih in tekstilnih izdelkov. Izbrise se dosedanjí soimetnik in družbenik Snedič Janko, vpiše pa se novi soimetnik in družbenik Presinger Bernard, tekstilni praktikant v Celju.

Izbrisali sta se naslednji firmi:

Astor Motor Import, družba z o. z. Gradac v Beli Krajini — zaradi končane likvidacije.

Avgust Copič, trgovina s stroji vseh vrst v Mariboru — zaradi opustitve obrata.

Papriciran sladkor

Dodatno slajenje prepozno

V severni Sloveniji, zlasti v okolici Maribora, je bila letos trgatve zelo slaba in bo dala pičlo množino vina, in še to bo precej kislo. Da bi se kakovost vina vsaj nekoliko popravila, bi bilo treba pri vretju mošta dodati nekako 4% sladkorja, ki se skupaj z grozdnim sladkorjem pretvarja v alkohol. Prvotno je bilo napovedano, da se bo sladkor dodeljeval brez individualnega postopka, torej generalno, kasneje pa so kmetje, ki so na sladkor reflektirali, in to so bili večinoma vsi, morali napraviti prošnjo, plačati kolek itd. Sladkor se je obetal, ali doslej ga v mariborski okolici še niso prejeli. Mošt je že večinoma povrel, ponekod že prodajajo novo vino, sladkorja pa še vedno ni. Sedaj ga seveda tudi več ne potrebujejo, kajti po toči zvoniti ni še nikoli pomagalo. Vino bo letos precej kislo, in to v veliki meri zbog ne-

zadostne skrbi pristojnih mest za potrebe vinarstva.

Še ena okolnost je, ki je zelo podobna pravkar omenjeni. Letos bo treba čebele pozimi, ker niso mogle poleti dovolj nabrati in ni tokrat kaj prida medu, krmiti s sladkorjem. Res je bil v severno Slovenijo dostavljen ta sladkor interesentom. Toda sladkor je denaturiran, da ne bi služil za človeško hrano. In denaturirali so ga na ta način, da so mu primešali približno pol odstotka — paprike. Seveda ta sladkor ni užiten, pa tudi čebele nikakor niso zadovoljne s papriko in se puntajo. Če že res mora biti sladkor za čebele denaturiran, potem naj bi ga mešali z ogljem ali z žagovino ali kako drugo nevtralno snovjo, nikakor pa ne s papriko. Malo več uvidevnosti, gospodje pri zeleni mizi, in malo več obzirnosti do potreb prebivalstva, pa bo tudi pri nas veliko manj kritike!

A. B.

Bilanca gostilničarske pivovarne v Laškem

Gostilničarska pivovarna v Laškem je imela te dni svoj drugi redni letni občni zbor, na katerem je bilo zastopanih 250 delničarjev, ki imajo po več ko 10 delnic. Zastopanih je bilo 8160 delnic v skupnem iznosu 4.800.000 din. Podana poročila so upravičila poudarek predsednika g. Cirila Majena, da je razvoj podjetja prekosil tudi najbolj optimistična pričakovanja. Ob svojem začetku meseca septembra 1938. je bila vsebina ležalne kleti pivovarne 1500 hl, v drugem letu 9500 hl, v tretjem letu pa 14.000 hl. Prodaja je znašala v prvem letu 7500 hl, kar predstavlja s trošarino vred vrednost 5.400.000 din, v drugem letu pa 19.200 hl v vrednosti 12.700.000 din. Za plače in mezde izda pivovarna v enem letu 700 tisoč din in ker je v službi 13 upravnih in tehničnih nameščenecv ter po potrebi od 30 do 40 delavcev, je razvidno, da so nameščenecv in delavci pri podjetju dobro plačani.

Lani napovedana razširitev z novimi ležalnimi posodami je bila izvršena. Dozidali so novo ležalno klet ter dokupili transportno posodo in razno strojno opremo. Da bi mogli zadostiti vedno večjemu povpraševanju po pivu, so spet naročili ležalnih posod za nad 4000 hektolitrov in novo najmodernejšo aparaturo za polnitev steklenic.

Nabavili so tudi toliko najfinejšega slada in vseh potrebnih surovin za izkuho piva, da so za prihodnje obratno leto dobro prekrbljeni. Podjetje se razvija prav lepo, najhitrejši razvoj pa kaže začetek novega poslovnega leta od oktobra naprej, ko so prodali skoro trikrat toliko piva kakor lani.

Prodajne službe niso mogli razširiti na vso Slovenijo, kajti še obstoječim zalogam so mogli dobavljati komaj zadovoljivo količino piva. V kratkem se bodo z zalogami oskrbeli še drugi večji kraji in vsi založniki bodo imeli dovolj piva na razpolago. Predsednik g. Majcen je v svojem poročilu tudi naglašal, da ima gostilničarska pivovarna velik pomen kot regulator kakovosti in cene piva. Ustanovitvi in delničarji lahko z zadoščenjem gledajo na svoj trud, vztrajnost in žrtve za podjetje. Gostilničarska pivovarna ima tudi to za slugo, da imamo samo še v Sloveniji stare cene piva, dočim so se povsod drugod v državi cene znatno zvišale.

V preteklem letu je imela pivovarna nad 150 skupinskih obiskov iz vrst najrazličnejših stanov, najbolj pa so se seveda za podjetje zanimali gostilničarji ne samo iz Slovenije, temveč tudi iz drugih pokrajin države.

Znižana železniška tarifa za uvoz surovega bombaža iz Turčije

»Saobračajni vesnik« železniškega ministrstva št. 48 objavlja ugodnost za prevoz surovega bombaža iz pozicije 534. Ta ugodnost velja od Caribroda-državna meja do naslednjih postaj: Beograd, Celje, Duga Resa, Kranj, Litija, Maribor, Maribor-Studenec, Niš, Novo mesto, Pančevo, Škofja Loka, Tržič, Zemun, Zagreb in Zreče. Pri transportih bombaža za navedene kraje se bo uporabljala postavka razreda 5, zmanjšana za 10%. Ugodnost pa velja samo za pošiljke od 5 ton dalje. Ugodnost velja od dne 19. oktobra do preklica, največ pa do 31. decembra 1940. Znižane postavke veljajo z vračanjem prevoznine, če ena oseba ali firma kot prejemnica prepelje v času veljav-

nosti ugodnosti najmanj 1000 ton surovega bombaža. Pravico na vrnitev prevoznine ima prejemnik.

Prošnja za vračilo prevoznine, kateri se mora priložiti originalni tovorni list, se mora vložiti na Komercialni oddelek gen. direkcije drž. železnice najkasneje v šestih mesecih po prenehanju veljavnosti ugodnosti.

Ugodno se odda

plašč delniške družbe

nominalne 750.000 din, prva emisija din 500.000 že izdana. 7500 delnic na prispevek 100 tudi v kumulativnih komadnih, delnice in pravila tiskana, brez pasiv garantirano in dokazljivo.

Vprašati dr. Ivo Benkovič, odvetnik v Ljubljani, Beethovnova 14, palača Dunav, telefon 20-02.

Doma in po svetu

Govor bolgarskega vladnega poslanca Dumanova je izzval v vsej Jugoslaviji, zlasti pa v Južni Srbiji, zelo ostro reakcijo. Posebno neprijetno so bile sprejete izzvalne besede bolgarskega vladnega poslanca, ker so v ostrem nasprotju s paktom večnega prijateljstva, ki veže Jugoslavijo in Bolgarsko. Iz Južne Srbije pa še posebej poudarjajo, da ni Južna Srbija nikakoli Dobruđa, kar naj si zapomni gospod Dumanov in vsi Dumanovci.

Močan vtis je v bolgarski javnosti napravil govor bivšega ministrskega predsednika Mušanova. Bolgarski listi tega govora sicer niso objavili, srbski listi z njegovim govorom pa so bili takoj zaplenjeni, ko so prišli v Sofijo. Vendar pa je sofijska javnost za govor zvedela in njegove močne besede so povsod napravile močan vtis.

V Bitolju je bil sprejet govor bana dr. Subasića z največjim veseljem in zadoščenjem, ker dokazuje njegov govor popolno solidarnost Jugoslovancev v nesreči in nevarnosti.

Ves Ohrid je navdušeno proslavil 22letnico svoje osvoboditve.

Beograjski župan Jevrem Tomić je v spremstvu obeh podžupanov ter več mestnih svetnikov odpotoval v Budapešto, da vrne svoječasni obisk budimpeštanskega župana.

Ministrski svet je izdal uredbu, s katero se aktivnim državnim uslužbencem poleg rednih dohodkov izplačujejo tudi izredne osebne doklade v višini od 200 do 50 din (mesečno), in sicer po draginskih razredih in z ozirom na njih položaj. Nižjim uslužbencem se doklade najbolj zvišajo. Nadalje je izdal ministrski svet tudi uredbu o osebnih in rodbinskih dokladah za staroubojence.

Zagrebski časopisi poročajo, da bodo potniške tarife na železnici zvišane. Tarife na kratke razdalje bodo zvišane za nekaj nad 20%, pri dolgih razdaljah pa manj ko za 20%.

Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo, da se mora pri prodaji moke Prizadu in Pogodu zaračunati skupni davek na poslovni promet, ker nista Prizad in Pogod državni ustanovi.

Kontrola cen je razširjena na odpadke iz kavčuka ter na staro kavčukasto obutev.

V Zagrebu je bil v soboto ustanovni občni zbor Pooblaščenec hrv. ind. in trg. družbe »Pohita«, ki naj prepreči odsvojevanje in izseljevanje gospodarskih podjetij iz Hrvatske. Za predsednika je bil izvoljen dr. Lamer, za ravnatelja pa dr. Košak.

Prva jugoslovanska tvornica vagonov v Slav. Brodu je prešla v last ravnokar ustanovljene družbe Pohit. Večino delnic te tovarne je imela dosedaj v rokah neka romunska skupina.

Zagrebski trgovci z manufakturo Aladar Fleischmann, Bela Büchler in Ljudevit Präger so bili zaradi navijanja cen obsojeni na prisilno konfincijo.

V Odžacih so Nemci navdušeno sprejeli Emmericha Mühla, ki je prvi nemški sreski načelnik v Jugoslaviji. Nemci so bili vsi oblečeni v enotne kroje.

Iz Beograda je odpotoval v Bor zastopnik sovjetske trgovinske delegacije v Beogradu g. Antošin, da uredi vprašanje dobave 6000 ton rafiniranega katodnega bakra Sovjetski uniji.

Izvoz vina s Hrvatske bo dovoljen samo s posredovanjem Pogoda.

Ves nemški tisk zelo obširno komentira pristop Komunijskega paktu ter naglašava veliki pomen tega pristopa za novi red v Evropi.

Drugi silovit napad so izvršili nemški bombniki na mesto Birmingham. Napad je trajal neprestano 11 ur ter povzročil veliko škodo.

Bombni napadi nemških letal na angleška in angleških na nemška mesta se nadaljujejo z vso silovitostjo.

Na povabilo nemške vlade je prišla v Prago skupina sovjetskih novinarjev.

Francoska vlada je začasno ustavila deset vodilnih francoskih listov, ker so poročali o angleških zračnih napadih na francoska pristanišča ter o škodi, ki jo je pri tem imela nemška vojska.

Angleški listi poročajo, da bo dobila Anglija še ta mesec iz Amerike prve leteče trdnjave.

Predsednik Roosevelt je izjavil novinarjem, da je ameriška pomoč Vel. Britaniji že dosegla svoj višek. Rad pa sprejme predloge, kako bi se mogla ta pomoč še povečati.

Siamska vlada je odklonila zahtevo japonske vlade, da dovoli japonski vojski svoboden prehod

skozi siamsko ozemlje na kitajsko ozemlje.

Japonska vlada je znova ponudila maršalu Čangkajšku mir. Zahteva, da se Čangkajšek odda do 1. decembra. Če bi japonsko ponudbo odklonil, bo japonska vlada odločno nastopila in z vso silo podprla filojaponsko vlado v Nankingu.

Japonske čete so se začele evakuirati iz province Santung. Te čete bodo najbrže prepeljane na otoka Formoza in Hainan, ki bosta glavna baza za japonsko akcijo proti Nizozemski Indiji in Indokini.

Italijanska vojska v Albaniji je izpraznila tudi Podgrađe ob Ohridskem jezeru. Grki poročajo, da traja njih ofenziva še naprej in da njih vojni plen stalno narašča. Angleška letala so bombardirala Elbasan. Angleži poročajo, da je ogrožen položaj italijanskih čet v Argirokastru.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika arajee, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Maksimalne cene za drva na Hrvatskem

»Narodne novine« banovine Hrvatske so objavile naredbo bana o nadzoru nad zalogami in odpremi drv za kurjavo ter naredbo o maksimalnih cenah. Cene so določene takole: bukova drva I. 2.268 din, II. 2.088 din, III. 1.845 din za vagon; gabrova drva I. 2.412 din, II. 2.232 din; hrastova I. 2.106 din, II. 1.925 din, III. 1.710 din; mešana trda drva: I. 2.040 din, II. 1.840 din. Cene se razumejo za 10 tisoč kilogramov franco vagon, oziroma šlep, postaje Novska, Ogulin ali Plaško.

Dobave - licitacije

Dne 10. decembra bo pri Direkciji drž. železnice v Zagrebu ofertna licitacija za dobavo hrastovih neimpregniranih pragov.

Dne 7. decembra bo pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Nišu in istočasno v Zagrebu ofertna licitacija za oddajo steklarskih in barvarskih del za novo zgradbo v Knez Selu pri Nišu.

Dne 13. decembra bo pri direkciji gozdov v Sarajevu javna ofertna licitacija za oddajo eksploatacije surovega barita v zakup.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine v dne 23. novembra objavlja: Navodila za izvrševanje uredbe o podpori rodbinam oseb, poklicanih v vojaško službo — Odločbo o določanju maksimalnih cen voln — Dopolnitev pravilnika za srednje kmetijske šole — Odobravanje obresti za izseljenke vloge v domačih denarnih zavodih — Odtegnitev kovinskega drobiža po 25 par iz prometa — Odločbo o razširitvi veljavnosti tarifnega spoznoma z dne 11. oktobra 1940. na vsa podjetja grafične stroke v dravski banovini.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.